

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Kysymykset ilmasto- ja energiastrategiassa esitettävistä linjauksista

1 Kasvihuonepäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

KKV toteaa, että kansallinen ilmasto- ja energiastrategia on yhdistelmä kansallisia ja EU-tason tavoitteita, jotka yhdessä muodostavat toimivan kokonaisuuden. EU:n päästökauppa on tärkein ohjauskeino päästökauppasektorin päästöjen vähentämiseksi. Päästöoikeuden hinta on noussut merkittävästi EU:n päästövähennystavoitteiden tiukennusten vuoksi, kun taas sähkön ja lämmön tuotannon päästöt vähenevät nopeasti.

2 Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

Strategiassa varataan uuden teknologioiden demonstraatiohankkeille rahoitus 150 miljoonaa euroa erikseen vuosittain. Lisäksi varmistetaan riittävä energiatukivaltuus pienemmän kokoluokan uusiutuvan energian hankkeille sekä energiatehokkuushankkeille. Uusiutuvan energian tuotantoteknologioiden kaupallistuessa ja kannattavuuden parantuessa suunnataan suorat tuet ensisijaisesti uusiin teknologioihin. Lisäksi tukiohjelmilla edistetään uusien raaka-ainesten ja tuotantoteknologioiden kaupallistamista.

Yleisesti ottaen tukien myöntämisessä tulee olla kriittinen: KKV:n mukaan yritystuilla on yleensä markkinoita vääristävä vaikutus. Tämän vuoksi tukien suuruutta tulee tarkistaa ja tarvittaessa luopua kokonaan, kun uusiutuvan energian tuotantoteknologioiden kannattavuus paranee.

3 Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

KKV kannattaa vahvasti ilmastonmuutoksen torjumista. KKV:n näkemyksen mukaan julkisen vallan toteuttama ilmastoystävällisten polttoaineratkaisujen edistäminen vaikuttaa ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta perustellulta, vaikka tällaisella edistämällä onkin vaikutusta eri polttoaineteknologioiden väliseen kilpailuasetelmaan.

Toisaalta myös vedyn ja sähköpolttoaineiden osalta julkisten tukien myöntämisessä tulee olla kriittinen. Tukien suuruutta tulee tarkistaa ja pidemmällä aikavälillä tarvittaessa luopua kokonaan, kun vety- ja sähköpolttoainejärjestelmien kannattavuus paranee.

4 Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

KKV suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti strategialuonnoksessa esitettyihin linjauksiin ja tavoitteisiin energiatehokkuuden edistämiseksi. Mikäli energiatehokkuuden edistämiseksi suunnitellaan elinkeinonharjoittajille, kuluttajille tai muille toimijoille kansallisella tasolla uusia velvoittavia säädöksiä, tulee tällöin arvioida tällaisista säädöksistä saatavia energiatehokkuushyötyjä suhteessa velvoitteista aiheutuviin kustannuksiin.

KKV suhtautuu myönteisesti kuluttajille tarjottavaan energianeuvontaan, jossa tarjotaan riippumatonta ja ajantasaista tietoa energian säästöstä, energiatehokkuudesta, uusiutuvan energian ratkaisuksista sekä kulutusjoustomahdollisuuksista.

5 Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

KKV:n käsityksen mukaan strategialuonnoksessa esitetyt linjaukset energian toimitus- ja huoltovarmuuden turvaamiseksi ovat oikeansuuntaisia.

6 Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

-

7 Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

Strategiassa todetaan, että sähkömarkkinoiden siirtohintoja koskevaa lainsäädännön toimeenpanoa seurataan ja huolehditaan siirtohintojen kohtuullisuudesta. KKV:n mukaan tämä edellyttää tasapainoa kohtuullisten siirtohintojen ja sähköverkkostoon tarvittavien investointien rahoittamisen välillä.

8 Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

KKV:n näkemyksen mukaan julkisen vallan tekemät panostukset puhtaiden innovaatioiden ja niihin liittyvän tutkimuksen kehittämiseen vaikuttavat perustelluilta ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta. Julkisten tukien myöntämisessä tulee tältäkin osin olla kriittinen. Tuet eivät saa tarpeettomasti vääristää kilpailua, tukien suuruutta ja niiden tarpeellisuutta tulee säännöllisesti tarkistaa, ja tarvittaessa tuista on voitava luopua kokonaan.

9 Verotus (strategian luku 2.9)

KKV:n käsityksen mukaan verotukseen tehtävillä monilla muutoksilla pyritään kannustamaan päästöjen vähentämiseen ja edistämään ilmastonmuutoksen torjuntaa. Verotukseen tehtävissä muutoksissa tulee kiinnittää huomiota aiottujen muutosten kilpailuvaikutuksiin. Ongelmallisia toimivan kilpailun kannalta voisivat olla sellaiset verotukseen tehtävät muutokset, joiden vaikutukset ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta jäisivät vähäisiksi ja joilla olisi samalla huomattavia kilpailua vääristäviä vaikutuksia.

10 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

KKV:n käsityksen mukaan ilmastonmuutoksen sopeutumisen vahvistamiseen liittyvät linjaukset ja tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Kyseiset linjaukset ja tavoitteet luovat eri toimijoille muuttuvan toimintaympäristön, johon näiden toimijoiden on pyrittävä sopeutumaan.

11 EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

KKV:n käsityksen mukaan EU-vaikuttamiseen liittyvät linjaukset ja tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tähtäävissä toimenpiteissä tulisi kuitenkin myös kiinnittää huomiota valittujen keinojen kilpailuvaikutuksiin.

KKV kiinnittää huomiota myös siihen, että yrityksille asetettu sääntely aiheuttaa niille yleensä kustannuksia, millä on puolestaan vaikutusta yritysten kilpailukykyyn ja markkinoiden toimintaan. Kansallisella tasolla asetettu muita maita kireämpi sääntely heikentää yritysten kilpailuasemaa suhteessa muihin maihin. Tämä voi puolestaan vaikuttaa yritysten sijoituspäätöksiin ja investointeihin eri maiden välillä. Tällainen kehitys voi vääristää markkinoiden toimintaa sekä heikentää sääntelyllä tavoiteltujen päämäärien saavuttamista. Sen vuoksi sääntelyä koskevia kysymyksiä onkin usein viisaampaa ratkoa koko EU:n tasolla ja tätä laajemmin kansainvälisellä tasolla kuin pelkästään kansallisten päätösten keinoin.

Kysymykset Ilmasto- ja energiastrategian linjausten vaikutuksista

1 Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

-

2 Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

-

3 Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

-

4 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

-

5 Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

-

Suomen vetystrategia (strategian luvut 7.2 ja 2.3)

KKV:n näkemyksen mukaan ilmastoystävällisten polttoaineratkaisujen edistäminen julkisen vallan toimesta vaikuttaa ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta perustellulta, vaikka tällaisella edistämällä onkin vaikutusta eri polttoaineteknologioiden väliseen kilpailuasetelmaan. Vetytaloutta edistävästä julkisista tuista päättäminen edellyttää KKV:n näkemyksen mukaan huolellista vaikutusarviointia kunkin tuettavan hankkeen kannattavuudesta ja pitkällä aikavälillä saatavista hyödyistä.

Muut Ilmasto- ja energiastrategian osat

-

Kirsi Leivo
pääjohtaja

Jussi Pääkkönen
erityisasiantuntija